

אוצר החכמה

סימן פג

חתן תלמיד חכם אי מותר לכבדו באמירת שבע ברכות

ב"ה

אור ליום ג' לסדר וארא שנת תשס"ו לפ"ק

שלום וכל טוב סלה, להרה"ג החסיד וכו'
בנש"ק, מו"ה אלכסנדר אליעזר קנאפלער
שליט"א, אב"י בעיר ב"פ מחבר ספרים רבים

בדבר שאלתו. חתן שהוא תלמיד חכם גדול,
אי מותר לכבדו באמירת שבע
ברכות, כיון שלא שייך הטעם של שלא לבייש.

**טעם שאין החתן מברך בעצמו השבע
ברכות**

תשובה. כתב המרדכי מסכת כתובות (סימן
^{אוצר החכמה}קלא), וז"ל הכי אמר רב שר שלום
גאון, מקום שאין צקי לצרך ברכת אירוסין "או
נשואין" אלא החתן בלבד, מצרך בעצמו, אבל אם
יש אחר לצרך לא יצרך החתן, משום דמחזי
כיוהרא. ועיין תשובות רב שר שלום גאון (סימן
קטו). הוצא ציס של שלמה מסכת כתובות (סוף
סימן יז), וכן כתב רש"ל צביאורי סמ"ג הוצא
בדרישה אה"ע (סימן לד אות א), דהטעם משום
יוהרא, ומשום הכי אם אין אחר אלא הוא, יצרך
הוא בעצמו, וכן כתב המרדכי, ועכשיו המנהג
שאין החתן מצרך כלל, ושמעתי הטעם שאין
לבייש מי שאינו יודע וכו'. וקאי גם על ברכת
נשואין, והוא הדין בכל הסעודות במשך של
שבעת ימי המשתה. ולפי טעם זה דמיחזי
כיוהרא, נראה ללא יצרך החתן שום ברכה
מהשבע ברכות.

ורבינו אברהם בן הרמב"ם בחידושו הנדפס
צריש ספר מעשה רוקח, כתב וז"ל
צענין שבע ברכות וכו', והמנהג הפשוט שיצרך
אלו השבע ברכות הגדול שצנמלאים שם כמו
שזכרנו, ואין ראוי שיצרך אותם החתן לפי שהם
ברכה לו [הם שצח להשי"ת ותפלה בעד החתן
והכלה וישראל], ואין ראוי שיצרך אדם ברכה כזו
לעצמו, וזוהו הועתק משם אצא מארי ז"ל שכתב
על החתן שיצרך ברכות אלו לעצמו, וזכר סיבת
כעסו מה שזכרתי, ע"כ. ובספר יד אהרן אה"ע
(סימן סג הגה"ט אות ט), העיר מקורו מדברי הזוהר
הקדוש פרשת תזריע (דף מד ע"ב) תא חזי בשעתה
דחתתקנת חוה לגבי אדם קב"ה צריך לו, הו"ד
ויצרך אותם אלקים, "כחזון דמצרך לכלה" בשבע
ברכות, וכן הוא בתיקונים (תיקון י דף כו ע"א) וז"ל
והא בחופה צריכין עמא קדישא למיקם בעמידה
קדמיהון עם החזון, לצרכא לון צו' צרכאן, וכן
כתב בשו"ת ויקרא אברהם אה"ע (סוף סימן ח).

ועיין שו"ת חיים שאל ח"צ (סימן לח אות נו),
שכתב וידעתי שגדול אחד צריך שבע
ברכות לעצמו, ואני צעניי אמרתי דנעלם ממנו
דברי הרמב"ם ז"ל, ושהוא ז"ל הקפיד על זה.
וכן פסק ציס של שלמה כתובות הנ"ל, כנסת
הגדולה (סימן סג הגה"ט אות יד), יפה ללב (שם סק"ו),
צרכי יוסף אה"ע (סימן לד אות א), ערוך השלחן
(סימן סג סעיף ט), וראה שלחן העזר (סימן ח סעיף
ג), אורח הפוסקים (סימן סג סעיף א סק"ט), וכן
העלה להלכה בשו"ת מנחת יצחק ח"ג (סימן קיד).

וראה פסקי תשובה (סימן רפד) שכתב חולס הספק שנסתפקו אם החתן צעמנו יכול לצרך זרבת חתנים הז' זרכות, יען נראה מהפוסקים כי זהם מזרכין את החתן והכלה, וכמ"ס זמהרי"ל הלכות נשואין שכשהגיע לצרכת שמה תשמח הפך פניו אל החתן, אם כן לא שייך שיצרך את עצמו. וכן פסק זשדי חמד מערכת חתן וכלה (אות יח), וחולק על דברי חינוך וחסדל מסכת כתובות (דף קי ע"ג, מדפי הספר),

שרצה לומר דצאיכא עוד חתנים יכול החתן צעמנו לצרך, וסיים וז"ע למעשה. על כן לא יצרך החתן השצע זרכות, רק אם אין שם אחר שיודע לצרך יכול לצרך החתן צעמנו, וכל זה זכרכת חתנים, חצל זכרכת הזימון יכול לכזד החתן.

החותם בברכה

יצחק הערשקאוויטש

העולה. אין לכבד החתן לומר השבע זרכות, אלא אם כן אין שם אחר שיודע לברך. אבל זרכת הזימון יכול לכבדו.

סימן פד

שם רעכל אי כותבין בכתובה זיו"ד או בלי יו"ד

בדבר שאלתו. האין כותבין זכמותה שם רעכל, עם יו"ד או בלי יו"ד.

וכ"ס זה דיואל מרחל שהוא בלא יו"ד, עכ"ל. במדר גיטין למהר"ש מלוצלין (עמוד 5) כתב "רעכיל" ולא רחל, זיו"ד, וכן הוא זכדר גיטין לצעל חוספות יו"ט (נספח לפסקי ושו"ת מהר"ש מלוצלין (עמוד תמו)) וזכדר גיטין לרזינו אברהם כ"ץ (שם עמוד תסו), וכן זכפר נחלת שזעה (סימן מו) כתב מזלתי וז"ל אני הזכות ראיתי הלכה למעשה שכתבו זגט "רעכיל" וכו'. וזקינור נחלת שזעה הוא בלא יו"ד. ועיין זשו"ת מהרי"א ח"ז אה"ע (סימן קכז) ד"ה חצל, ועיין שם (סימן קכג). ולדינא מסתמא כותבין בלי יו"ד כמו שכתב הזית שמואל שם, ורק זאופן שהיא רגילה לחתום זיו"ד, כותבין עם יו"ד.

תשובה. כתב הזית שמואל אה"ע שמות נשים (אות ר), שם רעכל מסתמא בלא יו"ד, נראה דאם חותמת זיו"ד אחר הכ' יש לכתוב יו"ד אחר הכ', וכ"כ זכרכת המים (סימן קיח), וכתב שם זהג"ה וז"ל ומ"ס ויש לכתוב מן הסתם וכו', כן נראה ממה שכתב רזי מרדכי יפה (סימן לא) אשה הנקראת רעכל כותבין רעכל ולא רחל וכו', ואעפ"י שלא זא אלא לומר שאין כותבין רחל, מכל מקום אגז אורחין למדנו שיש לכתוב מן הסתם בלא יו"ד, ואף על פי שמזלתי כתוב וז"ל מזלתי זכמה גיטין ישנים שהיו כותבין רק רעכיל ולא רחל, הרי יש ללמוד מזה אגז אורחין שיש לכתוב זיו"ד, מכל מקום נראה יותר עיקר כמשמעות דברי רמ"י כמ"ס גזי אבריל,

ובן פסק זפסקים ותקנות רזי עקיבא איגר (סימן מ), שו"ת מהרש"ס ח"ה (סוף סימן ה)